

ВІДГУК

ОФІЦІЙНОГО ОПОНЕНТА

доктора педагогічних наук, професора

Савченко Наталії Сергіївни

на дисертаційну працю Зозулі Катерини Володимирівни

«Організація навчання хореографії дітей молодшого шкільного віку у позашкільних закладах України (друга половина ХХ століття)»,

що подана на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук із спеціальності 13.00.01 – загальна педагогіка та історія педагогіки

Сьогодні в умовах демократизації суспільних відносин, змін, що відбуваються в соціально-економічній галузі, культурі та освіті України, особливої значущості набувають питання естетичного виховання підростаючого покоління.

Саме тому питанням організації навчання дітей хореографії, яка допомагає як емоційному, так і фізичному розвитку особистості, покращенню її загального стану здоров'я, запобіганню стресам та негативним емоціям, формуванню естетичного смаку приділяється велика увага. Однозначно, що найбільш сприятливим періодом для цього є молодший шкільний вік, в якому формується особистість, відбувається її орієнтація на розвиток духовності, самореалізації, самовираження, формуються власні мистецькі смаки, вміння самостійно виражати ідеї, досвід та почуття за допомогою мистецтва.

Особливого значення для гармонійного розвитку молодшого школяра, задоволення його потреб у творчій реалізації та самореалізації в суспільстві засобами хореографії набувають позашкільні заклади.

Тому тема дисертаційного дослідження Зозулі К. В. надзвичайно актуальна у наш час.

Варто зазначити, що дисертанткою чітко та логічно визначено науковий апарат дослідження, окреслено гострі суперечності, розв'язання яких є актуальним для сучасної педагогічної науки.

Як позитивне варто відзначити, що значний масив використаних джерел у дисертації складають архівні джерела, законодавчі та нормативно-правові акти періоду, який досліджується.

Науковий рівень і достовірність результатів дисертаційного дослідження Зозулі К. В. забезпечується використанням комплексу аналітичних методів наукового пізнання. Серед них: історичні, загальнонаукові та прогностичні методи.

Слід наголосити на тому, що дисертанткою для обґрунтування основних положень дослідження було ретельно вивчено, проаналізовано та використано законодавчі акти, нормативні документи, постанови законодавчих органів, методичні праці, довідкову літературу, матеріали педагогічної преси, монографічні й дисертаційні дослідження науковців.

Здобувачка, ретельно вивчивши довідкову літературу та чинну нормативну документацію, уточнила основні поняття дослідження – «позашкільна освіта», «система позашкільної освіти», «позашкільний заклад», «організація», «хореографія», «організація навчання хореографії».

Авторка для визначення мети, завдань, принципів, форм та методів організації навчання хореографії молодших школярів у позашкільних закладах України в історичній ретроспективі використала низку історико-педагогічних джерел, систематизувавши витoki досліджуваного питання від часів Античності до середини ХХ століття.

На підставі ґрунтовного аналізу педагогічних джерел, нормативних і звітних документів дисертантка переконливо обґрунтувала три етапи розвитку проблеми організації навчання хореографії молодших школярів у позашкільних закладах України другої половини ХХ ст.: *1 етап (1946-1965)* – етап розробки теорії та вдосконалення практики організації навчання хореографії дітей молодшого шкільного віку в позашкільних закладах УРСР;

II етап (1966-1990) – етап прогресивних нововведень у теорію і практику навчання хореографії молодших школярів у позашкільних закладах УРСР; *III етап (1991-2000)* – етап збагачення принципів, форм та методів організації навчання хореографії дітей молодшого шкільного віку в позашкільних закладах України.

К. В. Зозулею на основі широкого використання науково-педагогічних джерел встановлено, що для першого етапу (1946-1965) характерним було: визначення позашкільних закладів та педагогічних працівників, які організовували навчання хореографії молодших школярів; формулювання загальної мети та завдань навчання хореографії молодших школярів у позашкільних закладах; окреслення принципів діяльності зазначених закладів та організації навчання хореографії учнів у них; започаткування педагогічно цінних форм та методів організації навчання хореографії молодших школярів.

Не викликає заперечень і характеристика другого етапу (1966-1990) на якому були започатковані прогресивні нововведення в теорію та практику навчання хореографії молодших школярів у позашкільних закладах УРСР. К. В. Зозулею переконливо доведено, що на окресленому етапі були розроблені авторські навчальні програми з хореографії для молодших школярів; введено посаду організатора позашкільної та позакласної роботи; розширено мережу позашкільних закладів; уточнено мету та визначено нові завдання навчання хореографії дітей молодшого шкільного віку в позашкільних закладах; використано нові форми та методи педагогічного впливу на дітей.

Авторкою з'ясовано, що на третьому етапі (1991-2000) відбулося створення розгалуженої мережі позашкільних закладів для дітей; було започатковано нові види позашкільних закладів, які займалися питаннями організації навчання хореографії молодших школярів (початкові спеціалізовані мистецькі навчальні заклади); розширено мету організації навчання дітей молодшого шкільного віку хореографії в позашкільних

зкладах та конкретизовано завдання зазначеного навчання; суттєво збагачено принципи, форми і методи організації навчання хореографії дітей молодшого шкільного віку в позашкільних закладах.

Загалом, наукова новизна одержаних результатів полягає у тому, що дослідницею вперше здійснено цілісний історико-педагогічний аналіз проблеми організації навчання дітей молодшого шкільного віку в позашкільних закладах України в конкретний історичний період – друга половина ХХ століття.

Позитивної оцінки заслуговує і той факт, що дисертантка поряд з надбаннями, які були притаманні розвитку досліджуваної ідеї, визначила і недоліки, котрі заважали плідному розвитку питань, що вивчаються. Це свідчать про неупередженість автора і об'єктивізм висвітлення педагогічних процесів.

Безперечне як теоретичне, так і практичне значення має те, що здобувачка на підставі узагальнення численних педагогічних фактів, досвіду діяльності позашкільних закладів для дітей молодшого шкільного віку, нормативних і розпорядчих документів поглибила уявлення про форми й методи навчання хореографії (гурткова, групова, індивідуальна та колективна форми роботи, організація оглядів та конкурсів дитячої художньої творчості, вистави, фестивалі, виконання творчих завдань, образно-ігрові вправи, заняття-постановки, заняття-презентації, інтегровані заняття, танцювальні вечори, ритмічні вправи та деякі інші) у другій половині ХХ століття.

Авторкою також чітко окреслено шляхи творчого використання зазначеного педагогічно цінного досвіду України досліджуваного періоду в діяльності сучасних закладів позашкільної освіти, а саме: методик викладання молодшим школярам класичного та народного танців у позашкільних закладах; вимог щодо культури виконання хореографічних композицій чоловічих та жіночих рухів; хореографічних умінь та навичок, якими повинна володіти дитина молодшого шкільного віку; змісту діяльності хореографічного гуртка в позашкільних закладах; особливостей проведення з

дітьми молодшого шкільного віку занять із ритміки, музичних ігор, ритмічних вправ, вправ із предметами, танців у позашкільних закладах тощо.

Загальні висновки і висновки до кожного розділу адекватно і логічно представляють теоретичні позиції автора, базуються на значній джерельній базі, мають теоретичну і практичну новизну.

Заслуговує схвалення і той факт, що матеріали та висновки дослідження було впроваджено в освітній процес Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди та Херсонського державного університету.

Крім того, матеріалами дослідження можуть послуговуватися викладачі закладів вищої педагогічної освіти в процесі викладання дисциплін мистецького циклу: «Історія хореографічного мистецтва», «Методика роботи з дитячим хореографічним колективом», «Теоретико-методологічні основи хореографії», «Теорія та методика викладання хореографії», «Методика викладання мистецьких дисциплін (Хореографія)» для здобувачів вищої освіти бакалаврського і магістерського рівнів; у процесі підготовки курсових і магістерських робіт, розробки дисциплін за вибором, написання підручників, навчальних посібників, іншої навчально-методичної літератури, проведення педагогічної практики.

Хід і висновки проведеного дослідження досить повно відображено у 18 одноосібних публікаціях автора. Зміст автореферату ідентичний публікаціям К. В. Зозулі та основним положенням дисертації.

У цілому позитивно оцінюючи наукове дослідження К. В. Зозулі, слід висловити деякі зауваження і побажання щодо змісту дисертації та автореферату:

1. При обґрунтуванні наукового апарату дослідження доцільно було б визначити його територіальні межі та назвати регіони, досвід яких було вивчено.

2. На нашу думку, вартими окремої уваги є питання науково-методичного забезпечення діяльності позашкільних закладів для учнів початкової школи.

3. У дисертації недостатньо чітко розмежовані форми та методи діяльності окремих типів позашкільних установ.

4. З метою більш наочного представлення етапів розвитку проблеми організації навчання хореографії молодших школярів у позашкільних закладах України (друга половина ХХ століття) авторці варто було б зробити узагальнюючу таблицю.

5. Дисертантці доцільно було б визначити і процедуру відбору дітей молодшого шкільного віку до позашкільних установ з метою навчання їх хореографії.

Висловлені зауваження не знижують наукової та практичної цінності дисертаційного дослідження К. В. Зозулі, яке виконане на високому науковому і практичному рівні. Авторка володіє надбаннями педагогічної науки, вміло поєднує теоретичний аналіз наукових джерел із досвідом практичної діяльності позашкільних закладів, робить логічні та ґрунтовні висновки.

Дисертація «**Організація навчання хореографії дітей молодшого шкільного віку у позашкільних закладах України (друга половина ХХ століття)**» є завершеним, оригінальним, самостійним науковим дослідженням, що відповідає вимогам МОН України пп. 9, 10, 12, 13 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 567 від 24 липня 2013 р. (зі змінами від 19.08.2015 року Постанова Кабінету Міністрів України № 656), а її автор – Зозуля Катерина Володимирівна – заслуговує присудження наукового ступеня кандидата педагогічних наук із спеціальності 13.00.01 – загальна педагогіка та історія педагогіки.

Офіційний опонент:

доктор педагогічних наук, професор

Савченко Н. С.